

Arbeidsveiligheid in de Tuinaanleg

Controle en opvolging op het terrein van veiligheids- en gezondheidsaspecten

Ing. Chris Halsberghe

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
Werkgelegenheid, Arbeid
en Sociaal Overleg

werk.belgie.be

Even voorstellen...

Chris Halsberghe

- Inspecteur voor Toezicht Welzijn op het Werk (TWW)
- Nu vervangend directiehoofd voor de regionale directie West-Vlaanderen

Even voorstellen... (2)

- Federale Overheidsdienst 'FOD' Werkgelegenheid (WASO)
- TWW doet arbeidsinspectie 'Welzijn op het werk'
- WOW = Containerbegrip (Veiligheid, Gezondheid, Arbeidshygiëne, Ergonomie, Psychosociale aspecten)
- Juridische benaming functie: 'sociaal inspecteur'

Even voorstellen... (3)

- Toezicht op het Welzijn op het Werk (TWW) is regionaal georganiseerd
- 8 regionale directies
  - West- en Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Henegouwen en Luik: vallen samen met de provincie;
  - Brussel hoofdstedelijk gewest, Limburg – Vlaams-Brabant, Namen – Luxemburg – Waals-Brabant;
  - Bevoegd voor arbeid, in het territorium van de directie;
- Momenteel 161 inspecteurs in België, 34 administratieve medewerkers

Sociaal inspecteurs

Wat zijn dat eigenlijk?

- Verschillende diensten
- Zwartwerk, sociale fraude, correcte uitbetaling van lonen, arbeidsomstandigheden
- In onze FOD: Toezicht op de Sociale Wetten (TSW) en TWW
- Treden op in het kader van het Sociaal Strafwetboek (2010)
- Bezitten een beoordelingsbevoegdheid

Beoordelingsbevoegdheid, om

- 1°. inlichtingen en adviezen te verschaffen;
  - 2°. waarschuwingen te geven;
  - 3°. de overtreder een termijn te verlenen om zich in regel te stellen;
  - 4°. maatregelen te treffen (bijvoorbeeld stopzetting bevelen);
  - 5°. processen-verbaal op te maken tot vaststelling van inbreuken.
- Dit definieert meteen ook de gradatie van ons optreden

Verdere bevoegdheden

- Vrij binnengaan “op elk ogenblik van de dag of de nacht, zonder voorafgaande verwittiging, in alle arbeidsplaatsen of andere plaatsen die aan hun toezicht onderworpen zijn of **waarvan zij redelijkerwijze kunnen vermoeden** dat daar personen werken die onderworpen zijn aan de bepalingen van de wetgeving waarop zij toezicht uitoefenen.”
- Beperkte toegang tot bewoonde ruimten;
- Winnen van inlichtingen, inclusief verhoren;
- Identificeren van personen (identiteitskaart opvragen).

Hoe komt u ons tegen?

- Gezien het voorgaande is de kans klein dat u ons op uw dagelijkse werkplaats tegenkomt;
- Wanneer een zwaar ongeval gebeurt: na melding door de werkgever, of de politie, of het arbeidsauditoraat;
- Na andere ernstige arbeidsongevallen, wanneer TWW een omstandig verslag ontvangen heeft;
- Na klachten;
- Op vaststelling van risico's bij toevallige passage;
- Eventueel naar aanleiding van een campagne;
- Omdat de inspecteur van de sector dat aangewezen vindt.

Opereren onder een kwaliteitssysteem

- TWW heeft een set van processen en procedures bepaald die ervoor moeten zorgen dat inspecties gelijkvormig en kwaliteitsvol verlopen

Hoe gaat TWW optreden?

Daarvoor moeten we nu eerst (kort) bekijken wat de wetgeving vraagt

- Wet ‘Welzijn’ van 4 augustus 1996
- Codex over het welzijn op het werk
- Algemeen reglement op de arbeidsbescherming (ARAB)
- Algemeen reglement op de elektrische installaties (AREI)

Wat moet een werkgever doen?

- Een beleid bepalen
- Zich organiseren
- Zich laten bijstaan door adviseurs en deskundigen
- Interne dienst voor preventie en bescherming
- Externe dienst voor preventie en bescherming

Wat moet een werkgever doen? (2)

- Gevaren verbonden aan het werk identificeren
- Risico's verbonden aan de gevaren bepalen en evalueren
- Preventiemaatregelen bepalen om de risico's te minimaliseren
bescherming
- Waarborgen dat de preventiemaatregelen uitgevoerd of gepland worden
- De werknemers over alles informeren en instructies geven

Gevaren

- Snijgevaar: kettingzagen, heggenscharen, snoeimessen
- Valgevaar: werken op hoogte, ladder of steiger
- Begraven worden bij het inkalven in een gegraven put
- Steken van insecten
- Chemische verbranding door plantensappen
- Elektrisering
- Thermische verbranding: hete motoren, onkruidbranders
- ...

Risicoanalyse (1)

- Wat is een risico?
  - Een risico is de **kans** of waarschijnlijkheid dat een persoon een veiligheids- of gezondheids**letsel** zal oplopen wanneer **blootgesteld** aan een **gevaar**.
- Risico beperken (snijletsel door kettingzaag)
  - Beperken van de blootstelling (bepaalde snoeiwerken niet met kettingzaag uitvoeren)
  - Beperken van de kans bij blootstelling (bepaalde werkomstandigheden vermijden, zoals beperkte bewegingsruimte, te weinig licht)
  - Beperken van het gevolg of letsel (dragen van speciale kledij met snijweerstand)

Risicoanalyse (2)

Moet volgens de Codex gebeuren op drie niveaus:

- de organisatie in haar geheel;
  - Voorbeeld: brandveiligheid van gebouwen en werkplaatsen;
- elke groep van werkposten of functies;
  - Voorbeeld: werkpost snoeien van hagen
  - Voorbeeld: werken met een graafkraan
- het individu zelf
  - Voorbeeld: specifieke risico's verbonden aan uitzendkrachten, jongeren, werknemers met beperkte ervaring

Waar let een inspecteur vooral op?

- Volledige wetgeving is heel uitgebreid
- Focus
  - Risicoanalyse
  - Bepaling van preventiemaatregelen
  - Uitvoering en planning van de maatregelen
  - Voorzien van schriftelijke instructies en opleiding
  - Toezicht door de hiërarchische lijn (werkgever of ploegbaas)
  - Sociaal overleg

Risicoanalyse (3)

- Inventarisatie van de gevaren
  - Taken: worden alle courant uitgevoerde taken opgenomen in de analyse?
  - Gebruikte arbeidsmiddelen: is er een inventaris van machines en werktuigen beschikbaar en zijn de risico's daarvan bepaald?
  - Arbeidsomstandigheden: worden de risico's verbonden aan omstandigheden zoals warmte, koude, verlichting, lawaai, insecten, effectief onderzocht?
- Evaluatie van de risico's
  - Afwegen van de factoren blootstelling, potentieel letsel, kans op ongeval: zijn deze factoren realistisch ingeschat?
  - Werden de bevoegde preventieadviseurs om advies gevraagd?

Preventiemaatregelen (1)

Voor elk risico nagaan

- Hoe kunnen ongevallen vermeden worden?
- Hoe kan de kans op een ongeval/een schade zo klein mogelijk gemaakt worden?
- Hoe kunnen de gevolgen van een ongeval/schade verminderd worden?
- Is voor elk risico minstens één passende preventiemaatregel bepaald?
- Wordt hierbij de juiste **rangorde** gerespecteerd?

Rangorde maatregelen (1)

- voorkomen of elimineren van risico's;
- bestrijding van de risico's bij de bron;
- de vervanging van wat gevaarlijk is door dat wat niet gevaarlijk of minder gevaarlijk is;
- voorrang aan collectieve beschermingsmaatregelen boven individuele;
- aanpassing van het werk aan de mens (ergonomie!);
- rekening houden met de ontwikkelingen van de techniek;
- materiële maatregelen hebben voorrang op iedere andere maatregel;

Rangorde maatregelen (2)

- planning van de preventie en de uitvoering van het beleid;
- informeren van de werknemer
  - 1° bij zijn indiensttreding;
  - 2° telkens wanneer dit in verband met de bescherming van het welzijn noodzakelijk is;
- het verschaffen van passende instructies aan de werknemers en het vaststellen van begeleidingsmaatregelen voor een redelijke garantie op de naleving van deze instructies;
- veiligheids- en gezondheidssignalering op het werk

Risicoinventarisatie

De OiRA Groendiensten kan hierbij helpen

- ‘Online interactive risk assessment’
- OiRA = Europees project, ter ondersteuning van kleine ondernemingen
- Een tool geproduceerd met medewerking van de FOD

- Voorbereiding
- Participatie
- Identificatie + Evaluatie
- Actieplan
- Rapport
- Bekijk uw voortgang
- Verlaten

OiRA Groendiensten Final

[Meer informatie over deze tool...](#)

Voer de titel in voor uw risicoanalyse ?

demosessie 20220214

Start

Risicoanalyse groensector

- De OiRA Groendiensten heeft volgende indeling:
  - 1 Organisatie van de preventie
  - 2 Bedrijfssite
  - 3 Verplaatsingen
  - 4 Werfbeheer
  - 5 Gebruik van machines
  - 6 Ergonomie
  - 7 Gevaarlijke producten
  - 8 Gezondheid
  - 9 Psychosociale risico's
  - 10 Specifieke werkzaamheden

Voorbereiding

Participatie

Identificatie + Evaluatie

- 1 Organisatie van de preventie
- 1.1 Interne organisatie
- 1.2 Arbeidsongevallen
- 1.3 Specifieke werknemersgroepen
- 1.4 Alcohol en drugs
- 2 Bedrijfssite
- 3 Verplaatsingen van en naar de bouwplaats
- 4 Werfbeheer
- 5 Gebruik van machines
- 6 Ergonomie
- 7 Gevaarlijke producten (opslag, hantering, gebruik)
- 8 Gezondheid
- 9 Beheren psychosociale risico's : stress, conflicten, spanning, ...
- 10 Specifieke werkzaamheden
- 11 Aangepaste risico's

Organisatie van de preventie

Een goed uitgebouwd beleid voor veiligheid en gezondheid op het werk is essentieel om arbeidsongevallen en beroepsziektes te kunnen voorkomen. Om de werknemers te beschermen, moeten alle risico's geïdentificeerd en geëvalueerd worden. Daarna is het noodzakelijk om preventiemaatregelen in te voeren om mogelijke risico's onder controle te houden.

Werking OiRA

- Reeks van stellingen
- Je antwoordt op een stelling met Ja of Nee
- Je krijgt beknopte informatie over de achtergrond
- De wettelijke referenties worden getoond
- Je kan bij elke stelling nog iets noteren (bijvoorbeeld waar je meer uitleg wil over vragen)

Vorbereitung

Participatie

Identificatie + Evaluatie

1 Organisatie van de preventie

1.1 Interne organisatie

- 1.1.1 Er is een persoon aangeduid op vlak van preventie en welzijn op het werk, namelijk een interne preventieadviseur
- 1.1.2 De werkgever en hiërarchische lijn zien erop toe dat iedereen zijn werk op een correcte en veilige manier doet.
- 1.1.3 Nieuwe werknemers worden onthaald en geïnformeerd over veiligheid en gezondheid op het werk.
- 1.1.4 Elke werknemer is goed opgeleid om het werk veilig en gezond uit te voeren.
- 1.1.5 De werknemers nemen deel aan het uitwerken en verbeteren van het welzijnsbeleid.
- 1.1.6 In het arbeidsreglement zijn bepalingen opgenomen i.v.m. welzijn op het werk.
- 1.1.7 De werknemers dragen de persoonlijke beschermingsmiddelen en de werkkledij die hun ter beschikking gesteld worden.
- 1.1.8 Het bedrijf is aangesloten bij een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk.

1.2 Arbeidsongevallen

1.3 Specifieke werknemersgroepen

1.4 Alcohol en drugs

Er is een persoon aangeduid op vlak van preventie en welzijn op het werk, namelijk een interne preventieadviseur

- Ja
- Nee

Informatie

Groep	Aantal werknemers	Minimum opleidingsniveau
A	Vanaf 200	Niveau 1
B	50 - 199	Niveau 2
C	20 - 49	basiskennis
D	1-19. EN werkgever is niet zelf preventieadviseur	basiskennis

Overslaan

Opslaan en verdergaan

- Voorbereiding
- Participatie
- Identificatie + Evaluatie**
  - 1 Organisatie van de preventie
    - 1.1 Interne organisatie
      - 1.1.1** Er is een persoon aangeduid op vlak van preventie en welzijn op het werk, namelijk een interne preventieadviseur
      - 1.1.2 De werkgever en hiërarchische lijn zien erop toe dat iedereen zijn werk op een correcte en veilige manier doet.
      - 1.1.3 Nieuwe werknemers worden onthaald en geïnformeerd over veiligheid en gezondheid op het werk.
      - 1.1.4 Elke werknemer is goed opgeleid om het werk veilig en gezond uit te voeren.
      - 1.1.5 De werknemers nemen deel aan het uitwerken en verbeteren van het welzijnsbeleid.
      - 1.1.6 In het arbeidsreglement zijn bepalingen opgenomen i.v.m. welzijn op het werk.
      - 1.1.7 De werknemers dragen de persoonlijke beschermingsmiddelen en de werkkledij die hun ter beschikking gesteld worden.
      - 1.1.8 Het bedrijf is aangesloten bij een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk.
    - 1.2 Arbeidsongevallen
    - 1.3 Specifieke werknemersgroepen
    - 1.4 Alcohol en drugs

Middelen

Wet- en beleidsreferenties

- [Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.](#)
- [Codex, boek I, Titel 2. Algemene beginselen betreffende het welzijnsbeleid](#)
- [Codex, boek II, Titel 1. De interne dienst voor preventie en bescherming op het werk](#)
- [Codex, boek II, Titel 4. Vorming en bijscholing van de preventieadviseurs](#)

Commentaar

Deze commentaar zal zichtbaar zijn in het rapport. Gebruik het voor iets anders dat u over dit risico zou willen schrijven.

←   Overslaan   Opslaan en verdergaan 27

Vorbereiding

Participatie

Identificatie + Evaluatie

1 Organisatie van de preventie

1.1 Interne organisatie

- 1.1.1 Er is een persoon aangeduid op vlak van preventie en welzijn op het werk, namelijk een interne preventieadviseur
- 1.1.2 De werkgever en hiërarchische lijn zien erop toe dat iedereen zijn werk op een correcte en veilige manier doet.
- 1.1.3 Nieuwe werknemers worden onthaald en geïnformeerd over veiligheid en gezondheid op het werk.
- 1.1.4 Elke werknemer is goed opgeleid om het werk veilig en gezond uit te voeren.
- 1.1.5 De werknemers nemen deel aan het uitwerken en verbeteren van het welzijnsbeleid.
- 1.1.6 In het arbeidsreglement zijn bepalingen opgenomen i.v.m. welzijn op het werk.
- 1.1.7 De werknemers dragen de persoonlijke beschermingsmiddelen en de werkkledij die hun ter beschikking gesteld worden.
- 1.1.8 Het bedrijf is aangesloten bij een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk.

1.2 Arbeidsongevallen

1.3 Specifieke werknemersgroepen

1.4 Alcohol en drugs

Er is een persoon aangeduid op vlak van preventie en welzijn op het werk, namelijk een interne preventieadviseur

- Ja
- Nee

Er is geen persoon aangeduid en gevormd op vlak van preventie en welzijn, namelijk een preventieadviseur

De tool heeft automatisch een risico-evaluatie uitgevoerd. U kunt de prioriteit van dit risico – als u dit nodig acht – nog aanpassen in het actieplan.

Informatie

Over slaan

Opslaan en verder gaan

Vorbereiding

Participatie

Identificatie + Evaluatie

- 1 Organisatie van de preventie
- 2 Bedrijfssite
- 3 Verplaatsingen van en naar de bouwplaats
- 4 Werfbeheer
- 5 Gebruik van machines

5.1 Algemeen

- 5.1.1 Er is een inventaris van alle machines op de site
- 5.1.2 De machines worden zodanig vervoerd dat ze niet beschadigd geraken.
- 5.1.3 Alleen werknemers die de correcte instructie gekregen hebben, over de machine mogen deze gebruiken.
- 5.1.4 Het wegslingeren van voorwerpen bij het gebruik van machines wordt zoveel mogelijk vermeden.
- 5.1.5 De draaiende of bewegende delen van elke machine zijn volledig afgeschermd.
- 5.1.6 De machines worden onderhouden en hersteld en het onderhoudsboekje is beschikbaar.
- 5.1.7 De machines worden regelmatig gecontroleerd.
- 5.1.8 De veiligheidsvoorzieningen op de machines zijn in goede staat en worden niet kortgesloten of overbrugd.
- 5.1.9 Elke defecte machine wordt uitgeschakeld als er een fout of storing is gedetecteerd.

Er is een inventaris van alle machines op de site

- Ja
- Nee

Informatie

Plaats gebruik	Datum	Inhoud stelling-vervang	Control-instructie-CECO	Gebruiks-instructies - VVK Prevent Agri + GHF	Periodeke naziect - Jaarlijk	Planning onderhoud
Priesteren klant	01/01/10	OK	CE	VVK Prevent Agri + GHF	Jaarlijk	OK via onderhouden
Loods	01/01/10	OK	CE	GHF	EDTC jaarlijk	OK via onderhouden

Alle machines op de site, zoals draagbare machines, getrokken/zelfrijdende machines en rijdende machines met een conducteur, worden in een inventaris opgenomen.

Hiernaast een voorbeeld van zulk een inventaris:

Middelen

Overslaan

Opslaan en verdergaan

Arbeidsongevallen

- Zijn een grote bron van verlies, voor de slachtoffers, maar ook voor de werkgever en voor de maatschappij
- Ongevallen met minstens 4 dagen werkverlet => onderzoek is nodig
- Ernstige arbeidsongevallen (EAO) => **onmiddellijk** onderzoek is nodig en een omstandig verslag moet opgesteld worden door de bevoegde preventieadviseur Arbeidsveiligheid (binnen de 10 dagen)
- EAO met blijvend letsel (of het vermoeden daarvan) moeten bovendien onmiddellijk aan TWW gemeld worden

Arbeidsongevallen: voorbeelden (1)

- Uitstappen uit bestuurderscabine van een bulldozer op **oneffen ondergrond** => breuk voet
- **Scheren van een haag vanop een trapladder** en val => open breuk elleboog en hoofdwonde
- Grasmaaier over hindernis rijden en een haperend stuk **wegnemen bij draaiende machine** => amputatie van twee vingerkootjes
- Te verplanten boom met kluit, door een wiellader op de palletvorken gesteund en door werknemer die **naast de vorken loopt**, ondersteund. Werknemer struikelt over oneffen oppervlak, valt en wiellader rijdt over zijn voeten => botbreuken aan beide voeten

Arbeidsongevallen: voorbeelden (2)

- Werknemer op ladder staande in boom om te **snoeien met kettingzaag**, wordt door een zwiepende tak weggeslagen en wordt bij de val gespietst door een paal van een kippenhok => zware letsels aan organen
- Met **kettingzaag** een struik doorzagen **met één hand** en terwijl met de andere hand een zijtak van de struik vasthouden: in de linkerhand gezaagd => snijwonde met verlies van weefsel
- Stapel natuursteentegels (1 m x 1 m, 80 kg per stuk) worden rechtopstaand in een pakket aangeleverd. Met een zuignap worden de tegels één voor één weggenomen, maar plots valt de resterende stapel om en valt op been => botbreuk scheenbeen.

Arbeidsongevallen: voorbeelden (3)

- Ladder in put voor zwembad valt om door wegschuivende grond en valt op arm => botbreuk arm
In dit geval was er een talud van 45°.
Soms worden putten gegraven zonder dergelijke taluds. Bij inkalven kan dit tot dodelijke ongevallen leiden

Arbeidsongevallen: voorbeelden (4)

- Plaatsen van een afsluiting: putten worden gegraven met een graafkraan; een paal wordt erin geplaatst en dan aangedrukt door de begeleider.

Bij het graven van een laatste paal werd de bestuurder van de kraan **afgeleid door een 3de persoon** die hem iets vroeg. Bij het naar buiten reiken haperde hij aan de bedieningshendel voor het roteren van de kraan. Op dat ogenblik kwam het slachtoffer (=begeleider) dichterbij om de diepte van de put te meten.

Door de rotatie van de kraan kreeg slachtoffer een slag en viel met het hoofd op een andere paal => hoofdletsel met schedelbreuk.

Vragen?

Nu ?

- Stel ze gerust

- Dank voor uw aandacht

Straks ?

- Vraag uw externe dienst voor preventie en bescherming
- Bevrraag daarna eventueel PreventAgri
- Wanneer u er nog niet uitgeraakt => vraag TWW (uw lokale directie)